

REMULLA

Llogaret antic, avui despoblat, agre. a Vandellòs, entre el Priorat, el Baix Camp i la Ribera d'Ebre.

Havia estat considerable: 204 hab. en el cens de l'a. 1900, i entorn de 130-150 en els anys 1850-1939; ja en tenia 718 en el de 1818 (veg. força més notícies en el llibre de Bru Borràs, *Fulls d'Hist. de la vila de Tivissa*, Bna. 1955, especialment pp. 313-317); algunes més en la GGC, Tarr., 118. Està situat dalt de la serra, uns 2 k. al N. de Vandellòs, a 310 alt., a uns 7 k. 1/2 de mar. Detalls sobre la situació en la *Guia Iglésias-Santas*. (II, 18, 32, 225).

Sobre l'ETIM. no s'ha publicat res. Jo havia conjecturat que vinguéu d'un derivat del mot tortosí i riberenc de l'Ebre *remulla* 'meandre fondo en un riu', 'gorga de torrent', que detallo en l'art. *moll* del *DECat* v, 750b55-706a9: potser un collectiu en *-ar* 'conjunt de gorges'.

M'hi induïen la grafia *Remullar* de la GGC i igual a la *Guia Iglésias*. Perquè si bé allà no hi ha riu, es troba vora el poblet una notable «Font *Remullà*» (Igl.-S., p. 225); cf. també *La Remulla*, indret que serveix com afrontació en el procés de límits de 1313 entre Tortosa i Amposta (doc. de l'arx. munic. de Tortosa, comunicació d'Albert Curto).¹ En realitat, però, aquesta grafia en *-ar* té tan poc valor com les que solen adoptar, a la lleugera, aqueixos escriptors poc documentats i crítics. Més en deu tenir la grafia *Remullà* del llibre d'En Bru, que va manejar tanta documentació antiga de tota la zona.

Són decisives les grafies sense *-r* dels docs. medievals: a. 1204: «I. de *Laberia*, tenet unum campum in loco vocitato *Remullà*» (en l'ed. del *Capbreu d'Entença*, ben llegida per un bon paleògraf, p. 22). I en el capbreu mateix, que és compilació feta c. 1340 de docs. anteriors, p. p. la tesi doctoral de la Srta. Palet, apareix repetidament, escrit sempre així, p. ex.: «per un molí que ha e-l loch apelat *Remuyllà*» (f° 19r).

Tant la terminació com la *yl* d'aqueixes mencions, són indicis clar d'un nom romà antic de *pagus* o predi, de la sèrie dels derivats en *-IANUM* de NPP romans. Es deu tractar de ROMILIUS, ben documentat en inscr. i altres textos de data imperial —que ha donat també els oc. *Romailac* (Drome, Lot, Corrèze), i *Rumilly* i *Rombli* en frprov. (Skok, § 277)— sigui amb metàtesi *Romeylz* > *Remuyll-*, sigui pintant ja d'una base derivada de ROMULOS (ROMŪL-IANU amb dissimilació), nom que al capdavant era forma germana de ROMILIUS en llatí arcaic. Vora Remullà, l'Iglésias situa un «Co-
llet de la *Remullana*» (II, 205), que deu venir del fem. d'un antic gentilici del poblet.

No hi ha raó de desconfiar, per principi, de l'antiguitat del nom de *Remullà* pel fet de ser un llogaret petit i obscur, car justament aquesta és una zona on abunden els noms de poblets de gran antiguitat. Veg. els articles que ja hem dedicat a *Fatxes*, *Gavadà*, *Pratdip*, *Llaberia*, *Almos* (Serra d'~), *Darmós* i —puix que de *-ANUM* es tracta— *Capçanes*, del qual hi ha encara menys documentació medieval, però fou zona mo-

risca fins a última hora; i no diguem si *Tivissa* és nom gens modern.

¹ També en un doc. tortosí de 1183 es llegeix «vinea ad ipsam *Remulan*», on ens podríem preguntar si no s'ha d'esmenar en *ipsum Remulan*, aplicable al nostre *Remullà*, però potser aquí hi ha realment la *remulla* (*-n* per *-m*), segons una traducció catalana del S. XIII, que cito en el *DECat*, 750b48.

REMUNYE

Nom d'una ampla comarcada que inclou una vall, un riu, i uns estanyes al Nord de la vila de Benasc (Ribagorça), ja a la ratlla fronterera amb França. La part alta de la vall es troba tot just a llevant de la gelera de Llitterola. El riu es nodreix de l'aigua que regalima de les geleres de Malpàs i de la Grava i, cap a la meitat de la vall, passa entre l'Ibonet de Remunye, sobre el marge esquerre, i els Ibons de Remunye, que queden en el marge dret. D'allà baixa amb més suavitat cap als Plans de l'Hospital i vessa aigües a l'Èsera davall de la Corona de Remunye.

DOCUMENTACIO. No tenim documentació antiga del nom. La primera menció que coneixem es troba en el diccionari de Madoz, que parlant de les entrades a la vall des de França fa esment, entre altres, del pas de Molero «sólo útil para gente de a pie» i «el de Remunye, que se halla en el mismo caso» (*Diccionario geográfico* IV, s. v. *Benasque*, p. 181).

ETIM. L'origen del nom és incert Malgrat tot, podem apuntar la possibilitat que en la primera part del nom es trobi el mot *riu* i que en la segona part tinguem un mot de la família a què pertanyen els cat. *monyó* i *bony*, l'occità *monh* 'obtús', i els cast. *muñón*, *moñiga* i *boñiga*. No seria tampoc rebutjable una base vascona com *HARRI MUNO 'el turó de la pedra', però ens decantem per la primera possibilitat.

De fet la reducció *Riu* > *Re-* sembla ben provada en altres topònims: *Remordí* (Coromines, Ll. XLIX, 31), a la Vall de Boí. *Retruït*, barranc a Senterada, possiblement *Riu Truït* ('trecat?') [però cf. art. *Truida*]. *Reperós*, a Torlarribera, probablement *Riu Pedrós*. En altres casos la consonant labial subsegüent comporta una labialització de la vocal: *Romadriu*, a Llavorsí, potser *Riu Madriu*. Existeix també l'alternança *Riquèrna/Ruquèrna*, nom d'un dels grans barrancs del terme de Cabdella. Menys rara és la reducció *Riu* > *Ri-*, com en els coneguts *Rialb* i *Rialbo* (a la Vall d'Àsua, a Cabdella i a Llesp) o *Riner* (Solsonès). Escau per fi recordar també el topònim de la Vall de Benasc *Rimàscaro* que detallem en l'art. supra.

La segona part del nom pot pertànyer a una «complicada i força obscura família de mots romànics» (*DECat* v, 780b13), a la qual Joan Coromines ha dedicats els articles *Muñón*, *Muñeca*, *Moño* i *Boñiga* del DCEC i del DECH. Vegeu també el que diu a l'article *Monyo* del *DECat*. Tenint en compte que existeix en basc un mot *muno*, *muño* 'turó' i que la vall de Benasc ofereix relíquies basconiques evidents, una